

دانشکده  
قالب نگارش طرح درس دوره ترمی

عنوان درس : تشریح اندام پایینی	مخاطبان: دانشجویان فیزیوتراپی
تعداد واحد: (یا سهم استاد از واحد) ۱ واحد نظری + ۵/۰ واحد عملی	ساعت پاسخگویی به سوالات فراگیر:
زمان ارائه درس: (روز، ساعت و نیمسال تحصیلی)	مدرس: گروه آناتومی
درس و پیش نیاز: ندارد	

هدف کلی درس :

دانشجو با ساختارهای مختلف اندام پایینی آشنا شود.

اهداف کلی جلسات : (جهت هر جلسه یک هدف)

- شناخت لندمارک‌های استخوانی لگن، ران، ساق، مچ و پا و مکان‌یابی آنها بر روی بدن.
- بررسی مفاصل هیپ، زانو و مچ پا (talocrural/subtalar) و روابط کلیدی و نقش آنها در پایداری و حرکت.
- طبقه‌بندی کمپارتمان‌های عضلانی و الگوهای عصب‌گیری و ارتباط آنها با اعمال حرکتی.
- شناخت مسیرهای عروقی اصلی و نقاط نبض و پیامدهای بالینی مرتبط.
- مرور شبکه عصبی کمری-خاجی و الگوهای ضایعه شایع.
- درک بیومکانیک گیت طبیعی و اختلالات شایع گیت.
- آشنایی با فضاهای کلینیکی مهم (مثلث فمورال، کانال آدوکتور، حفره پوپلیتال، تونل تارسال) و خطرهای بالینی مرتبط.
- آشنایی با اصول معاینه پایه (ROM، آزمون‌های پایداری رباطی، اسکرین عصبی) و اصول تفسیر یافته‌ها.
- ادغام ساختار-کارکرد-بالین در سناریوهای شایع (OA زانو، پارگی ACL، تاندینوپاتی آشیل، تونل تارسال) و تبیین رویکردهای مدیریتی اولیه.

اهداف ویژه جلسات:

در پایان دانشجو قادر باشد

- ۱۱- ستخوان‌ها و لندمارک‌های لگن، ران، ساق، مچ و پا را بر روی مدل/تصویر نام ببرد و روی بدن هم‌تا مکان‌یابی کند.
- ۲- مفاصل هیپ/زانو/مچ-پا (talocrural, subtalar) و روابط کلیدی را ترسیم و نقش آنها در پایداری را تبیین کند.
- ۳- کمپارتمان‌های عضلانی ران و ساق را با مبدأ/محط/عصب‌گیری/عمل برجسب‌گذاری و الگوهای سینرژی/آنتاگونیسم را مقایسه کند.
- ۴- بیومکانیک راه رفتن (stance vs swing) و حرکات هیپ/زانو/مچ را در چرخه گیت تحلیل کند.
- ۵- مسیر شریانی tibial → popliteal → femoral → External iliac و شبکه‌های وریدی سطحی/عمقی را ترسیم و نقاط نبض را جورسازی کند.
- ۶- شبکه کمری-خاجی (Lumbar/Sacral plexus) را از ریشه تا شاخه‌های انتهایی نقشه‌کشی و الگوهای ضایعه عصب فمورال/اسیاتیک/نرون پرونتال عمقی/سطحی و تیپال را تمایز دهد.
- ۸- نقشه درماتوم/مایوتوم اندام تحتانی را نگاشت و یافته‌های حسی/حرکتی را در سناریوی بالینی تفسیر کند.
- ۹- قوس‌های طولی/عرضی پا و ساختارهای کف‌پایی را تعریف و نقش آنها در تعادل/توزیع نیرو را توجیه کند.
- ۱۰- فضاهای بالینی (مثلث فمورال، کانال آدوکتور، حفره پوپلیتال، تونل تارسال) را با مرزها/محتویات تعریف و خطرات بالینی را ارزیابی کند.
- ۱۱- ارتباط ساختار-کارکرد را در کیس‌های شایع (استنوز تریت زانو، پارگی ACL، التهاب تاندون آشیل، سندرم تونل تارسال) استنتاج کند

جلسات عملی (۲×۴ ساعت)

P1: سطحی لگن/هیپ → ASIS/PSIS، تروکانتر بزرگ، نبض فمورال؛ آموزش دراپینگ.

P2: زانو → کشکک/خط مفصلی/اسر فیبولا؛ Lachman/McMurray؛ نبض پوپلیتال.

P3: ساق و مچ → تاندون آشیل، مائلولها، Thompson. Anterior drawer/Talar tilt؛ نبض تیبیال خلفی.

P4: پا → dorsalis pedis، قوسها، تونل تارسال (Tinel)؛ نقشه درماتومهای پا.

منابع:

منابع: (Snell Clinical Anatomy, Gray's Anatomy, Netter Atlas (Lower Limb).

اطلس آناتومی Netter

روش تدریس:

سخنرانی

وسایل آموزشی:

مدلها و ابزار: اسکلت کامل + ماکت اندام فوقانی/تحتانی، مارکر پوستی بی‌ضرر، متر نواری، خطکش/گونیا برای زاویهها، بالشت/وج، حوله/ملافه برای دراپینگ.

بهداشت و ایمنی: ژل/فوم ضدعفونی دست، دستکش نیتریل، پد الکلی، دستمال یکبارمصرف

سنجش و ارزشیابی

آزمون	روش	سهم از نمره کل (بر حسب درصد)	تاریخ	ساعت
کوئیز	کتبی	۱۰	////////////////////	////////////////////
آزمون میان ترم	کتبی	۳۰	تا اذر ماه	
آزمون پایان ترم	کتبی	۶۰	بهمن ماه	

مقررات کلاس و انتظارات از دانشجو:

حضور منظم و به‌موقع در کلاسها (غیبت بیش از ۳ جلسه = محرومیت از امتحان).

مطالعه منابع معرفی شده پیش از هر جلسه.

مشارکت فعال در بحثهای کلاسی.

تحویل به‌موقع تکالیف.

رعایت احترام متقابل و فضای آموزشی

نام و امضای مدیر گروه: دکتر شمسی

نام و امضای مدرس:

نام و امضای مسئول EDO دانشکده:

تاریخ ارسال:

تاریخ ارسال: ۳۰ شهریور ۱۴۰۴

تاریخ تحویل:

جلسه	تاریخ	موضوع هر جلسه	مدرس
جلسه		موضوع هر جلسه	هدف کلی جلسه
1		مقدمه و مروری بر اصول کلی آناتومی تنه	آشنایی با مبانی تشریح و اهمیت بالینی تنه
2		ستون فقرات: ساختمان عمومی و مهره‌های گردنی	شناخت ساختمان عمومی مهره و ویژگی‌های مهره‌های گردنی
3		ستون فقرات: مهره‌های سینه‌ای و کمری	مقایسه ساختمان مهره‌ها و اهمیت آن‌ها در حرکات تنه
4		استخوان خاجی و دنبالچه	درک نقش این استخوان‌ها در پایداری و انتقال وزن
5		مفاصل و رباط‌های ستون فقرات	آشنایی با حرکات و محدودیت‌های مفصلی ستون فقرات
6		قفسه سینه: دنده‌ها و جناغ	شناخت ساختار استخوانی قفسه سینه
7		مفاصل و رباط‌های قفسه سینه	بررسی حرکات تنفسی و ارتباط آن‌ها با فیزیوتراپی
8		عضلات سطحی تنه (قدامی و خلفی)	شناخت عضلات سطحی و عملکرد حرکتی آن‌ها
9		عضلات عمقی تنه و دیافراگم	بررسی عضلات تنفسی و نقش دیافراگم
10		احشاء قفسه سینه (ریه‌ها و قلب)	شناخت موقعیت و ارتباط احشاء با ساختار استخوانی
11		شبکه عصبی تنه (شبکه‌های گردنی، بازویی، بین‌دنده‌ای)	درک عصب‌رسانی تنه و اهمیت بالینی آن
12		عروق اصلی تنه (آئورت، ورید اجوف، شبکه‌های وریدی)	آشنایی با سیستم گردش خون در تنه
13		کاربردهای بالینی ستون فقرات و قفسه سینه	تحلیل آسیب‌ها، بدشکلی‌ها و تأثیر آن‌ها بر عملکرد
14		دیواره شکم و احشاء شکمی	آشنایی با عضلات دیواره شکم، احشاء گوارشی و ارتباط آن‌ها با فیزیوتراپی